

gericht, die in extenso wordt opgenomen in onze rubriek „Kerknieuws”. We gelooven, dat het bestudeeren der evangelisatie-kwesties ook elders zal worden aangemoedigd, als men de concrete gegevens van anderen voor zich ziet. We verwijzen dus naar „Kerknieuws”.

K. S.

Psalmberijming Ds K. van Dijk.

Naar ons wordt medegedeeld, heeft de synode der Javaansche kerken op Midden-Java (ten Zuiden) in haar vergadering van 21 Juli '36 te Poerwokerto (Banj.) met algemeene stemmen besloten de psalmberijming van Ds K. van Dijk in de door hem nu aangeboden herziening als haar kerkboek te aanvaarden.

We verheugen ons hierover ten zeerste. Ds K. van Dijk heeft met onverdroten ijver zich aan deze zaak gegeven en voor de zaak der zending en der verzorging en bewaring van de vruchten van haar arbeid zijn beste krachten in een lange reeks van jaren gegeven. Dat van zijn prachtige staat van dienst ook nog deze bijzonderheid gemeld mag worden, verblijdt hem en ons ten zeerste. We hebben op onze zendingsterreinen vele uitnemende mannen met bijzondere toewijding; Ds K. van Dijk rekenen we vrijmoedig onder de eersten.

K. S.

Geloofsverzekerdheid en Zelfonderzoek. (IV.)

We willen nu wat gaan zeggen over den anderen tekst, die door Dr Impeta in het „Bijbelsch Handboek” II, p. 410 is genoemd, n.l. 1 Cor. 11:28: „Maar de mensch beproeve zichzelf en ete alsoo van het brood en drinke van den drinkbeker”. Natuurlijk houden wij het bewuste vraagpunt steeds voor oogen.

't Is bekend, dat de aanleiding tot het geven van dit bevel (we vinden hier weer een bevel) gelegen was in een ernstigen misstand bij het vieren van het Heilig Avondmaal in de gemeente van Corinthe.

De Corinthiërs hielden het Avondmaal waarschijnlijk in aansluiting aan een z.g. „liefdemaaltijd”. De leden der gemeente aten, als zoo'n liefdemaaltijd gehouden werd, niet in hun eigen huis, maar namen alle mogelijke eisenwaren mee naar de vergaderzaal der gemeente. Ze gaven daar h.t. meegebrachte af. Die veel had meegenomen gaf veel, die weinig had meegebracht weinig. En aan den maaltijd, die volgde, ontvingen allen hetzelfde en allen evenveel! Deze maaltijd werd dan bekroond met de viering van het Heilig Avondmaal.

Nu waren evenwel die liefdemaaltijden ontaard. Ieder kwam wel met zijn meegenomen brood en wijn naar de vergaderplaats, maar — hij hield het zelf. Hij at het alleen op. De rijke deed zich te goed aan al het fijns, dat hij bij zich had, de arme kreeg heel weinig, soms misschien wel niets.

En na zó'n vertooning, ging men dan toch nog Avondmaal-vieren.

Dát was de zonde der Corinthiërs. Dat was het „onwaardig” eten en drinken.

Tegen deze zonde treedt Paulus streng op. Wie zóó Avondmaal viert, maakt zich schuldig aan het lichaam en het bloed des Heeren, d.i. die verbreekt het lichaam en vergiet het bloed des Heeren opnieuw. Wel zegt Paulus niet, dat zij deze zonde opzettelijk doen, maar ondanks dat is ze toch zeer ernstig. De Heere heeft dan ook reeds oordeelend in de gemeente ingegrepen. Dat er zooveel ziek zijn en sterven is een oordeel Gods over die Avondmaals-ontheilijging.

Deze zonde gaat Paulus nu bestrijden.

De Corinthiërs moeten ermee breken.

En daartoe worden ze geroepen zichzelf te beproeven. We vinden hier datzelfde woord: *dokimazein*, waarover we reeds in het vorige artikel spraken.

Paulus eischt dus ook hier „dat eigenaardige keuren of beproeven, waarbij men vooraf de zekerheid heeft, dat er iets goeds voor den dag zal komen en de bedoeling voorzit om dat goede te vinden”. Het is het „bewijzen, dat iets beproefd, deugdelijk is en het als zoodanig erkennen”.¹⁾

Prof. Grosheide schrijft in zijn verklaring van dit vers: „Wat Paulus van de gemeente vraagt is dus, dat elk van haar leden... hij zichzelf een onderzoek zal instellen, het kwade uitzuiveren en zich brengen zal in den toestand, dat hij „beproefd” (dit te nemen in praegnanten zin) gebleken is. *Dokimazein* is dus eigenlijk niet: nagaan, of men tot het Avondmaal gerechtigd is. Daar moege het zakelijk op neerkomen, de gedachte, die het woord wekt, is toch een andere... *Dokimazein* kan niet ten gevolge hebben: niet het Avondmaal gebruiken. De uitslag is goed”. (Spatieering van mij. C. V.)

Als nu dit de inhoud en de bedoeling en het gevolg van het beproeven (het *dokimazein*) is, dan is het toch wel heel duidelijk, hoe Paulus hier de Corinthiërs ziet, n.l. als geloovigen, als kinderen Gods. Ze hebben een zware zonde gedaan en ze doen die blijkbaar nog. Maar toch blijven ze geloovigen, en daarom kunnen ze zich „beproeven”, „keuren”, d.w.z. die zonde gaan zien, belijden en wegdoen. In een noot zegt Prof. Grosheide nog het volgende: „De Corinthiërs... moesten door *dokimazein* zich verbeteren”.

Wat we in vs 28 vonden, wordt nog weer verduidelijkt in vers 32. Paulus heeft erop gewezen, dat God een oordeel zond in de gemeente, om die misbruiken bij de Avondmaalsviering. En de vraag komt op: Wat was dat voor een oordeel? Een oordeel reeds op aarde voltrokken over goddeloozen, verworpenen? Een aanvang van het eeuwige oordeel? Neen! zegt Paulus. Wanneer wij geoordeeld worden (Paulus zegt het zeer voorzichtig, hij sluit zichzelf erbij in) zoo worden wij door den Heere getuchtigd (hier wordt een woord gebruikt dat samenhangt met ons: paedagoog, paedagogie enz.)! En dit woord, zoo zegt Prof. Grosheide, leert dat God met het oordeelen „van de Zijnen (let wel: de Zijnen. C. V.) een bedoeling heeft. Hun ontbreekt nog wat. En omdat ze nog niet zijn, waar ze wezen moeten, voedt God ze op door Zijn oordeel. Zoodat het oordeel niet is straf, maar tuchtmiddel.... Deed God dat niet, dan zouden we met den kosmos, die Hem niet kent, veroordeeld worden. Wanneer dus de Corinthiërs ontdekten, dat God hen oordeelt, moeten ze daar Gods genade in zien. Hij heeft hen nog niet overgegeven, Rom. 1:24, 28, maar werkt aan hen, opdat ze zich zouden bekeeren van hun zonde”.

Zoo spreekt Paulus de Corinthiërs aan en zoo behandelt hij ze. 't Is dan ook volkomen in de lijn van zijn schrijven, dat het niet-mogen-aanzitten-aan-den-disch door hem heelmaal niet wordt genoemd. Hij zinspeelt er zelfs niet op. De Corinthiërs moeten aangaan, dat is buiten discussie. De mensch... etc, zegt Paulus en dat woord is een bevel! Waar 't alleen over gaat is de wijze waarop zij moeten aangaan. En dan is Paulus' bevel overduidelijk. Beproefd, gelouterd, gezui-

tigefucht, is angenommen worden, sonder in werken in consequens.

2. Petrus Kintzius hefft die predich gethan ut den 13 cap. Act. v. 38. Unde alst die brudern dieselvige hebben ondersucht, hebben sie hem gesagt, dat hem gut docht.

3. Forder is Petrus Kintzius achterfolgende die gemeine kerckenordeninghe von den praeside geconfirmirt worden in den dienst.

4. Ludolphus Pick, pastor Epp hefft verclart dat hy tegenwoordigh die lehr dess Catechismi als schriftmatigh nit en konte bekennen, ende overmiltz hy hem onschuldigende seyde, dat hy by den Graff iet te thon hadde, daer hy, indien hy die lehr dess catechismi sol annemen, niet fry sol moegen komen, om dess fiandt will; hefft oick niet willen verclarenn, off beloven dat hy den Catechismus onderteickenen wilde, wanner dat hy solde widerom gecomen sin. Ten lasten ontkeide hy oick, dat hy ertyts bewilliget ende angenommen hat in den Synodo int Neiuwenbuyck anno '92 menso Septembris, vide articulum 10 ibidem. Derwegen die brudern datselfige overleggende ende lettende op den langen tyt, die hy gehalt hat om tebedenckenn, hebben verclart, dat sie hem vor geenem dienaar der gereformirde kerk konnen annemen. Also dat man versucken sal dat Hoher Overheit wil gelieven hem den dienst tot Epp unde Ohnn te verbienn, unde oick verhalen dat hy, Ludolphus verschreven begerde dat hy mit eenighe alimentatie als nu out sinde, mochte onderhouden werden.

5. Angande Peregrinum van Herdt pastor tot Vasen is op den classen niet gecomen, mar hefft hem dor een missive excusirt, dat hy kranek whar. Die gedeputierten van den classe von Overvelawen hebben verclart hu dat het Hoff ende die kerk tot Arnheim mit hem hebben gehandelt, dennocht nit utgericht, ende is die sack mit him noch utgesteld tot den naste comende classe von Arnheim.

6. Petro Kintzio is opgeleit dat hy sien attestatie von den classe von Arnheim forderen sal, ende in den nastkomende classe vertonenn.

7. Nadien dat Jacobus Schonhaven tot Herdt in

verd van die zonde moeten ze den dood des Heeren gaan verkondigen.

En uit dit alles blijkt weer zeer duidelijk dat van zelf-onderzoek en zelfanalyse om daardoor tot zekerheid des geloofs te komen geen sprake is. We hebben hier te doen met een opwekking, gericht tot geloovigen, om zich te bekeeren van een met name genoemde zonde bij de Avondmaalsviering, opdat ze het Avondmaal weer „waardiglijk” kunnen vieren.

We vallen dus den Dr Impeta van het „Handboek” weer heelmaal bij, als hij opmerkt, dat deze tekst over het genoemde zelfonderzoek niets zegt. De tekst immers onderstelt het geloof!

* * *

Is de bedoeling van dezen tekst zoo wel duidelijk, bij wijze van aanhangsel willen we hier nog afschrijven wat Calvijn²⁾ in zijn verklaring van dit vers zegt. We vinden bij hem het volgende:

Het is een opwekking afgeleid uit de voorafgaande bedreiging. Indien zij, die onwaardig eten, schuldig zijn aan het lichaam en bloed des Heeren, dan trede niemand toe, tenzij dan goed en naar behooren voorbereid. Derhalve hoede ieder zich, dat hij niet door achteloosheid of zorgeloosheid tot deze heilighschennis gerake. Maar nu wordt gevraagd, hoedanig de beproefing moet zijn, waartoe Paulus ons oproept. De pausgezinden stellen haar in de oorbiecht: zij bevelen allen, die het avondmaal zullen ontvangen, nauwgezet en angstvallig hun leven te onderzoeken, opdat ze zich van al hun zonden voor het oor van den priester onlasten: dit is hun voorbereiding. Ik evenwel zeg, dat het heilig onderzoek (sanctum examen), waarover Paulus spreekt, ver verwijderd is van een marteling. Zij meenen, dat ze klaar zijn, als ze zich gekweld hebben door enkele uren nadenken en den priester deelgenoot hebben gemaakt van hun slechtheid. De beproefing, welke Paulus hier vraagt, is een andere, n.l. die, welke in overeenstemming is met het wettig gebruik van den heiligen maaltijd. Gij ziet de zeer makkelijke methode (expeditissimum methodum): indien ge op behoorlijke wijze de weldaad van Christus wilt gebruiken, moet ge geloof aanbrengen en boetvaardigheid (letterlijk vertaald: fidem afferas et poenitentiam): in deze twee dingen bestaat het onderzoek, opdat gij goed voorbereid komt. In de boetvaardigheid sluit ik ook de liefde in: want wie geleerd heeft van zichzelf af te zien om zich aan Christus en de gehoorzaamheid aan Hem te wijden, die zal ook zonder twijfel de eenheid, die door Christus bevolen is van harte beoefenen. Evenwel wordt niet een volkomen geloof of boetvaardigheid geëischt: zooals sommigen, door al te zeer op een volmaaktheid, die nooit kan bereikt worden aan te dringen, alle stervelingen voor altijd van den maaltijd weren. Maar indien gij met een ernstig zielshegeeren naar de gerechtigheid Gods verlangt en door de erkenning van uw ellende vernederd, geheel en al op de genade van Christus neerzinkt en daarin tot rust komt: weet dan, dat gij een waardige gast zijt om tot dezen maaltijd toe te treden. Ik versta onder een waardige hem, dien de Heere niet uitsluit, ook indien in andere opzichten iets in u ontbreekt. Immers ook het onvolmaakte geloof maakt uit onwaardigen waardigen.

den dienst getreden is, ende hem dem classe niet en hefft vertont. is hem opgeleht, dat na dien hy sien attestatie von den classe von Arnheim sal verkregen hebben, dat hy hem alssdann diesem classi ofte hare gedeputierden sal praesentieren om een proffpredigt te thon, und den examini hem te onderwerpen na behörr.

8. Nadien dat Johannes Hesselius, Scholmeister tot Barnefeldt versucht wirdt von die kerspels-leuden tot Elsspeedt tot den kyrcendienst aldar, ende dien einde tot Harderwyck alss fur den gedeputierten dess Classis hem hefft gepresentirt om een propositie te thun, ende hem den examini te onderwerpen, achterfolgende het schrieffen von E. Hoff, is nu hier fur die brudern gecomen, gelyk hem tu Harderwyck opgeleit wierde; hefft oick een propositie gethan ex Matth. 11 v. 28, dwelck den brudern nit qualich hefft behagt. Ende huwel hy bereidt was hem den examini te onderwerpen hebben die brudern nochtannigh datselfbig utgesteld, tot den achtendach May, om alss dann von die kerk in Harderwyck geexaminiert te werden.

9. Theodorus Eybergenn von Harderwyck, een student hefft den classi gebracht een carmen, darin hy clacht dat hy geen middel en hefft om siene studia te verfolge. Die brudern dess Classis selbighe geleessen hebbende, und von die von Harderwyck dat guede getuigniss dat sy hem geven, hebben fur guet angesien, dat die Classis vor hem schrieffen sal ant Hoff von Arnheim, versukende eenighe assistentie ende onderhouth om forder tu studieren, mit oversendende dat carmen, dat hen praesentirt was.

10. Die diennaren op den platten landt die noch geen gemeindt en hebben, sullen ten wenigstenn eenmal dess iars in die naste kerk ten avontmall ghann.

11. Diewel die lickpredigen op sommige dorpen onderhouden worden, ende die dienaar verclaren dat sie dieselvige nit konnen afbringe, is beschloten dat man sulcks bringen sal ad Synodum om guede middelen te become dat sulcks geschieden mocht.

12. Mann be Nabaths alss wandeln, und derheit dat t wecken Marc die von der remediert we overheit eene areckt te ho brudern oick bringen ad S.

13. Man sal die Hohe over diennars mocht souden, die s te reysse.

14. Die ker wat sie gelis dienaar tot El wat dar getli Ellardi Maen brudern des der alss man dat Ellardo hem fur een

15. Den Sy wegen op di classe gecom classe an ha die Missiv

16. Guillelt is opgeleit te Tilemannum so hy angen Mylius op di noeden sin v digtenn.

17. Man lu logum ofte r den diennar int Classen

18. Man fi stelt int Grav Riden sullen

Acta van de Classis Neder-Veluwe 1592—1620.

Transscriptie van G. van der Zee, Herv. Pred.

XI.

De pastoors van Epe en Vaassen. Proefpreek van een schoolmeester. Studiebeurs. Ijlkpredikatie. Sabbatsschending. Bepalingen omtrent de bevestiging van predikanten. Doop en tucht. Predikanten-drinkebroers. Huwelijck. Een halsstarrige pastoor. Deputaten.

Acta Classis inferioris Velaviae, gehalten int Ampt und dorp Putten, anno 1598, 25 aprilis.

Nae geholdenn gebett is tot den ampt praesidis durch gemeine stimmenn vercoren Guilhelms Wirtfeldius, assessoris Joannes Switterius, scribae Tilemannus Mylius.

1. Sindt op diesen Nedervelawischen classe erchenen die nafolgende dienaers ende olderlingen, als

Von Harderwyck: Guilhelms Wirtfeldius, minister, der E. Ehr. Juncker Pauels von Arnheim, Senior, mit credentzen.

Von der Elburgh: Winandus Johannis, minister ende Lambert Feil, Senior, mit credentz brieffenn.

Von Hattum: Johannes Sanderus, minister, unde Peter Gerritzen, mit credentie.

Von Nyckerckenn: Joannes Zwitterius, minister, Goessen von Coerler, senior, mit credentz brieffenn.

Von Barnefeldt: Reinerus Winckopius, minister.

Von Forthausenn: Gualtherus de Bruyn, und Elbert Rycksen, senior.

Von Garderenn: Tilemannus Alberti.

Von Putten: Petrus Kinsius.

Von Neunspeet: Tilemannus Mylius.

Von Oldenbruyck: Guiswinus Dorr.

Von Dorsspyck: Wesselius Gruningensis.

Von Herdt: Jacobus Schönhauffenn.

Von den Overvelawischen classe als gedeputierten desselvigen classis sindt verschenen als: Hermannus Frygio ende Petrus Sonnius; is ihr Senior Ernst Josten, welcks nam in den credentz brieff nit vermeldt, die ditmal den gedeputierten

Uit deze woor-
beproeving
of een c
zelfbeproe
aanbre
waardighe
dat een onkeem
Is verder
oorpzet en de
Calvijn houdt
primaire, het gr
boetvaardigh
geloof, maar
moet buiten ges
„Zij echter
meer aan ha
lami, of daa
vrecht door den
sooit gek
bewijs tot dit ge
iet met ernst og
wet, dat hij Go
H.

1) Vergelijk v
lode, Paulus' een
rt, p. 397.

A. Schlatter sc
art 1934, p. 327:
„ich”; das Wort
und sagt, dass sie
arbeit gefuht ha
der sich Prüfend
dem Kreuz Jesu
sein Eigentum ge
Raak is ook d
nathe (1861): De
ten ausgeht (1),
fall, wenn das E
licht lautet, nicht
2) Calvijn besp
1 Corinthe. Bove
II: 26—29. Corp
Calvijn is van
de eerste plaats
soms breedere str
more suo ab illa
doctrina: vel a
mum apud Cori
menae administr
hiermee krijgt z
tent.

Hoe Calvijn de
verkoren en g
alleen dreigde, w
door angst en c
daarom mengt c
nept de Heere
naar vernedere
Voyla à quoy te
mince; ie di ce
lay... Mais
loy, par ses Pri
soir les homm
veiller, et p
retourner à
sous est ici.

De zoetheit, d
dan de oproep
Prachtig is oo
is Calvijn die l
Et comment e
En premier lie
mi est sur tou
sommes tous er

12. Mann be
Nabaths alss
wandeln, und
derheit dat t
wecken Marc
die von der
remediert we
overheit eene
areckt te ho
brudern oick
bringen ad S.

13. Man sal
die Hohe over
diennars mocht
souden, die s
te reysse.

14. Die ker
wat sie gelis
dienaar tot El
wat dar getli
Ellardi Maen
brudern des
der alss man
dat Ellardo
hem fur een

15. Den Sy
wegen op di
classe gecom
classe an ha
die Missiv

16. Guillelt
is opgeleit te
Tilemannum
so hy angen
Mylius op di
noeden sin v
digtenn.

17. Man lu
logum ofte r
den diennar
int Classen

18. Man fi
stelt int Grav
Riden sullen